

Ajattele ja ymmärrä!

Olipa äsken isäntä, joka siirsi tietä omalla maallaan. Toimituksessa määrättiin, että ”uusi tie on rakennettava valmiiksi elokuun loppuun mennessä ja rakentaminen maksaa enintään 5 000 euroa”. Näistä lauseista, joiden oikeudellinen merkitys on epäselvä ja jotka olivat aivan tarpeettomia, nousi sitten iso riita. Miksi ne oli sitten pöytäkirjaan otettu? No kun toimitusinsinööri sovelsi jostain saamiaan malleja ymmärtämättä lainkaan edellä sanottujen määräysten tarvetta ja tarkoitusta.

Mutta niinhän me muutkin teemme! Otetaanpa esimerkkejä.

Kysyin kerran aikaisemmin, mitä virkaa oli (on) halkomisen nautintaselitelmällä. Oikea vastaus on ei mitään. Sehän oli pelkkä jyvälukuasettelu, joka menetti merkityksensä silloin, kun sen tiedot siirrettiin jakokirjaan. Sen olisi voinut tehdä yhtä hyvin tupakkiaskin kanteen, ja niin minä kenttäurani lopussa teinkin (no juu, käsin ruutupaperille), eikä tarkka tarkastaja Martti huomauttanut mitään. Hän oli jo valaistunut. Ja kuitenkin me puhtaaksikirjoitimme ja allekirjoitimme ja arkistoimme nautintaselitelmiä vuosikymmeniä. Miksi? Koska kukaan ei ajatellut. – Näkyvät ne niitä vieläkin tekävän, mutta työhukkaa ei enää ole, kun tietokone tekee. Heitän ne kuitenkin heti ensimmäiseksi paperikoriin pois työtä häiritsemästä.

Silloin kun opettelin maanmittausta, maanmittarin lähes tärkeimmät työvälineet olivat skaala ja harppi aina Maanmittaushallituksen vaakunaa myöten. Niillä minäkin selvitin, että vanhan 1:8 000-kartan rajamitta oli 366,7 metriä. Mahtoiko olla? Ja niillä minä konstruoin tarkkaa lohkomiskarttaa, mutta mahtoiko todellinen tarkkuus siitä juurikaan lisääntyä? Ymmärsin vihdoinkin, että se tarkkuus, mitä ei viivoittimella saanut, ei ollut tarpeenkaan, ja pistin skaalan ja harpin pöytälaatikkoon. Ja kuitenkin niitä käytettiin vuosisatoja, koska kukaan ei

ajatellut. – Jos silmämäärin luetut millin osat eivät riittäneet, miksei muuten kukaan kehittännyt viivoittimeen liitettävää nooniota?

Lain soveltamiseenkin pääsi luutumaan kummallisia käsityksiä. Vaillinaisesti kuulutettu toimitus on virheestä huolimatta aikanaan lainvoimainen, mutta vaillinaisesti kuulutettu rajankäynti ei muka olekaan. Kas kun lakiin oli kirjoitettu käsite ”lainvoimainen rajankäynti”, niin sille piti ryhtyä etsimään sisältöä ja kun etsii, niin löytää. Toinen vanha ja jakolain loppuun saakka vallinnut kuriositeetti oli se, ettei erillisen palstan rajoja tarvinnut muka mennä ollenkaan maastoon selvittämään, vaan erillisen palstan lohkominen oli aina siisti sisätyö. Tahallista vai tahatonta väärinymmärtämistä?

Ja me laskimme selitelmissä yhtä lukua yhteen kolmeen kertaan ja hakkasimme kirjoituskoneella toistuvaa tekstiä sivukaupalla. Me piirsimme valkoiselle kartongille toimituskarttaa, vaikka vieressä oli paljon parempi kartta, peruskartta nimittäin.

Näitä esimerkkejähän riittäisi, ja varmasti herkullisempiäkin kuin edellä sanotut. Niin kuin tämän pakinan alkukin osoittaa, historia toistaa tässäkin itseään, ajan kuluessa vain uusissa muodoissa. Siinä missä maanmittari piirtää piipersi aikoinaan pienikaavaista karttaa niin, ettei siitä ota selvää kuin keskusrikospoliisin laboratorioissa, niin nykyajan maanmittari päästää käsistään karttoja, joissa tekstien asettelu ovat sanonko mä päin mitä ja tekstit pahimmillaan päällekkäin niin, ettei niitä pysty lukemaan. Kun ”tietokone tekee niin”. Ja kun koneet antavat millimetrin lukematarkkuuksia, niin sitä tarkkuutta ilmoitetaan ajattelematta vähääkään, ettei kahden ison maakiven välimatkalla voi millimetrin tarkkuutta olla. – Jos minä olisin kenttämaanmittari, kyllä kai minäkin ne mittaluettelot asiakirjoihin joutuisin laittamaan, mutta kirjoittaisin päälle, että ”merkittävä tark-

kuus 10 cm”.

Lukija ymmärtää, ettei tuollaisia monesti sinänsä vähäisiä asioita kannata kuurnia niiden itsensä takia, vaan siksi, että peräänkuulutan niiden kautta jotain yleispätevämpää, ja se on ajatteleva, ymmärtävä ja kriittinen maanmittari. Sellainen, joka kysyy toistuvasti itseltään, miksi jotain tehdään ja miten sen voi tehdä paremmin. Miksi yksityistietoituksessa on asetettava tien rakentamisen määräaika, miksi on tehtävä kustannusarvio tai asetettava kustannuskatto? Mitä venevalkamaoikeus oikeastaan tarkoittaa? Saako sieltä raivata puita ja kuinka paljon ja kenelle ne kuuluvat? Mitä asioita lohkomisessa käsitellään ja mitä ei ja mihin periaatteeseen rajanveto perustuu?

Kysyin äsken eräältä virkasiskolta, mikä merkitys on toimitusmääräyksellä. Oikea vastaus tuli heti: se on toimitusinsinöörille annettu valtuutus käyttää viranomaisvaltaa toimituksessa. Kuinka moni tämänkin asian oikein mieltää, kun kai kuka tahansa voi nykyisin kirjoitella toimitusmääräyksiä itselleen ja peruuttaa niitä tai siirtää niitä toiselle eikä missään edes pitävästi määritellä, mihin toimitukseen tuo paperi liittyy. Muotoa täytetään, mutta muodon takana oleva tarkoituksen ymmärtäminen häviää.

Olen näissä pakinoissani toistuvasti peräänkuuluttanut hyvää ammattitaitoa. Tekniikka kehittyy ja koulutus kehittyy, mutta miten kehittäisi ihmistä? Tässä on yksi alku: ajatelkaa ja ymmärtäkää, mitä teette ja miksi.